

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

**pentru controlul constituționalității articolului 21 din Legea privind statutul
juridic special al Găgăuziei și a articolelor 25 alin. (3) și 26 din Legea cu
privire la Procuratură**

*(selectarea candidaților pentru funcțiile de procuror-șef și de procuror
al Procuraturii UTA Găgăuzia)*

(sesizarea nr. 44a/2025)

CHIȘINĂU

14 aprilie 2025

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII ARTICOLULUI 21 DIN
LEGEA PRIVIND STATUTUL JURIDIC SPECIAL AL GĂGĂUZIEI ȘI A ARTICOLELOR 25
ALIN. (3) ȘI 26 DIN LEGEA CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
lui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
lui Serghei ȚURCAN
lui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 ianuarie 2025,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 aprilie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională pe 29 ianuarie 2025, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. f) din Codul jurisdicției constituționale, de către dl Ion Munteanu, Procuror General al Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea articolului 21 din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei și a articolelor 25 alin. (3) și 26 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură.

3. În procesul soluționării sesizărilor, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Guvernului, Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Consiliului Superior al Procurorilor și Institutului de Reforme Penale.

4. La ședința publică a Curții au fost prezenți dl Ion Munteanu, Procuror General al Republicii Moldova, autor al sesizării. Parlamentul a fost reprezentat de dl Valeriu Kuciuk. Guvernul a fost reprezentat de dl Eduard Serbenko. Consiliului Superior al Procurorilor a fost reprezentat de dl Dumitru Obadă, Președinte al Consiliului.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

5. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 111 Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia

„(1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

(2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

(4) Pământul, subsolul, apele, regnul vegetal și cel animal, alte resurse naturale aflate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt proprietate a poporului Republicii Moldova și constituie totodată baza economică a Găgăuziei.

(5) Bugetul unității teritoriale autonome Găgăuzia se formează în conformitate cu normele stabilite în legea care reglementează statutul special al Găgăuziei.

(6) Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII ARTICOLULUI 21 DIN
LEGEA PRIVIND STATUTUL JURIDIC SPECIAL AL GĂGĂUZIEI ȘI A ARTICOLELOR 25
ALIN. (3) ȘI 26 DIN LEGEA CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ

(7) Legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament.”

Articolul 124
Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.

(în redactarea Legii nr. 256 din 25 noiembrie 2016, în vigoare din 29 noiembrie 2016)”

Articolul 125
Procurorul

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

(2) Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

(3) Numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

(în redactarea Legii nr. 256 din 25 noiembrie 2016, în vigoare din 29 noiembrie 2016)”

Articolul 125¹
Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.

(4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.

(introdus prin Legea nr. 256 din 25 noiembrie 2016, în vigoare din 29 noiembrie 2016)”

6. Prevederile relevante ale Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură sunt următoarele:

Articolul 7

Sistemul Procuraturii

„(1) Procuratura este un sistem unic, care include:

- a) Procuratura Generală;
- b) procuraturile specializate;
- c) procuraturile teritoriale.

(2) Numărul total de procurori în cadrul Procuraturii se stabilește de către Parlament, la propunerea Procurorului General și cu avizul Consiliului Superior al Procurorilor. Numărul procurorilor din fiecare procuratură este stabilit de către Consiliul Superior al Procurorilor, la propunerea Procurorului General.

(3) Structura Procuraturii Generale, a procuraturilor specializate și a procuraturilor teritoriale, precum și reședința acestora se stabilesc și se modifică de Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor.

(4) Procuratura este condusă de Procurorul General și adjuncții săi conform domeniilor de competență stabilite de Procurorul General.”

Articolul 25

Numirea în funcție a procurorilor

„(1) Numirea în funcțiile de procuror, procuror-șef al procuraturii, adjunct al procurorului-șef al procuraturii, procuror-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale sau adjunct al procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale se face prin ordinul Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) În termen de 5 zile lucrătoare de la primirea propunerii, Procurorul General este obligat să adopte o decizie. Procurorul General poate refuza motivat candidatura prezentată pentru numire în funcție. Consiliul Superior al Procurorilor poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. Această propunere este obligatorie pentru Procurorul General.

(3) Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este propus de către Adunarea Populară a Găgăuziei cu cel puțin 3 luni înainte de intervenirea vacanței funcției sau, în cazul în care aceasta intervine înainte de expirarea mandatului, în termen de 2 luni de la intervenirea vacanței.

(4) Mandatul de procuror-șef al procuraturii, cel de adjunct al procurorului-șef al procuraturii, cel de procuror-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale și cel de adjunct al procurorului-șef al subdiviziunii Procuraturii Generale este de 5 ani. Aflarea în aceeași funcție a acestora nu poate depăși 2 mandate consecutive. La încheierea mandatului, persoanei i se propune numirea, fără concurs, în una din funcțiile vacante de procuror, cu excepția funcției de procuror-șef.”

Articolul 26

Procedura de selecție a candidatului la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia

„(1) Candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este selectat de Adunarea Populară a Găgăuziei în baza condițiilor și criteriilor stabilite de prezenta lege și regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Candidatul se selectează în urma unui concurs public organizat și desfășurat în conformitate cu procedura stabilită de legea locală adoptată de Adunarea Populară.

(2) La aprecierea participanților la concursul pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, Adunarea Populară aplică punctaj în conformitate cu regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor.

(3) Adunarea Populară propune candidatura selectată Consiliului Superior al Procurorilor pentru verificare.

(4) În baza materialelor prezentate de Adunarea Populară, Consiliul Superior al Procurorilor, în termen de o lună, verifică respectarea procedurii și corespunderea candidatului condițiilor și criteriilor prevăzute de prezenta lege și regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor și propune Procurorului General numirea sa în funcție.

(5) În cazul în care identifică încălcări în procedura de selecție a candidatului sau acesta nu corespunde unor condiții sau criterii, Consiliul Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura propusă de Adunarea Populară.

(6) Adunarea Populară poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. În cazul în care constată în mod repetat încălcări de procedură sau necorespunderea candidatului unor condiții ori criterii, Consiliul Superior al Procurorilor va respinge motivat candidatura. Aceeași candidatură respinsă a doua oară din cauza necorespunderii unor condiții sau criterii nu mai poate fi propusă la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, urmînd a fi organizat un nou concurs.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei sunt următoarele:

„Art.21. – (1) Procuratura Găgăuziei își desfășoară activitatea în corespundere cu Legea cu privire la Procuratura Republicii Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege).

(2) Procurorul Găgăuziei este numit de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Adunării Populare și este din oficiu membru al colegiului Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

(3) Procurorii ierarhic inferiori ai Găgăuziei sunt numiți de către Procurorul General al Republicii Moldova la propunerea Procurorului Găgăuziei cu acordul Adunării Populare.”

ÎN DREPT

I. Argumentele autorului sesizării

8. Autorul sesizării menționează că normele contestate îi permit Adunării Populare a Găgăuziei să participe la procedura de numire a procurorului-șef și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia. Autorul consideră că aceste prevederi contravin articolelor 1 alin. (3), 6, 7 și 111 din Constituție, deoarece îi permit unei autorități politice reglementate în Capitolul VIII din Constituție, intitulat „Administrația publică”, să participe la procedura de numire în funcție a procurorilor, care, potrivit Capitolului IX din Constituție, fac parte din „Autoritatea judecătorească”.

9. Totodată, autorul sesizării consideră că competența Adunării Populare a Găgăuziei de a participa la procedura de numire a procurorului-șef și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia este discriminatorie față de alte autorități publice locale, iar din punct de vedere etnic, față de alte etnii care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

10. De asemenea, autorul menționează că, potrivit articolului 124 alin. (1) din Constituție, Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești. Procedura de numire în funcție a procurorilor ierarhic inferiori este reglementată de articolul 125 alin. (3) din Constituție, care prevede că numirea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. De asemenea, articolul 125¹ alineatul (1) din Constituție prevede că Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor, iar alineatul (3) din același articol prevede că Consiliul asigură numirea în funcție a procurorilor.

11. În acest sens, autorul sesizării notează că participarea Adunării Populare a Găgăuziei la procedura de numire a procurorului-șef și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia subminează principiul autonomiei Procuraturii, independența procurorilor și competența constituțională a Consiliului Superior al Procurorilor de a propune numirea în funcție a procurorilor.

12. Așadar, autorul consideră că normele contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 6, 7, 16, 111, 124, 125 și 125¹ din Constituție.

II. Argumentele autorităților cărora le-a fost solicitată și care și-au prezentat opinia

13. În opinia sa, Parlamentul a menționat că, potrivit articolului 111 alin. (1) din Constituție, UTA Găgăuzia are un statut juridic distinct, care funcționează în baza principiului autonomiei locale. Parlamentul menționează că candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este selectat în baza unui concurs public și în baza criteriilor și a

condițiilor stabilite de Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor. De asemenea, Consiliul are competența să examineze dacă candidații propuși de Adunarea Populară corespund condițiilor și criteriilor prevăzute de lege și de Regulament. Din acest motiv, Parlamentul consideră că în procedura menționată Adunarea Populară nu are un rol decizional, mai cu seamă având în vedere că Consiliul poate respinge candidații propuși.

14. În opinia sa, cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (1), 6, 7 și 124 alin. (1) din Constituție, Guvernul a notat că prin Legea nr. 256/2016 pentru modificarea și completarea Constituției s-a acordat Procuraturii statutul de autoritate independentă, consolidându-se principiul autonomiei instituționale. De asemenea, potrivit Capitolului IX din Constituție, Procuratura face parte din „Autoritatea judecătorească”. Deși prin articolul 111 din Constituție legislatorul i-a atribuit UTA Găgăuzia un statut distinct, Guvernul menționează că organizarea și funcționarea Găgăuziei este bazată pe principiul autonomiei locale. Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale, parte integrantă a puterii executive, conform Capitolului VIII din Constituție, se fundamentează pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității administrației publice locale și consultării cetățenilor în problemele de interes local deosebit. Caracterul autonom al Găgăuziei, în sensul articolului 111 alin. (1) din Constituție, se referă la competența acestei unități teritoriale de a-și exercita competențele și de a rezolva problemele care țin de treburile publice, de ordin politic, economic și cultural, în limitele stabilite de Constituție, altele decât cele specificate în Capitolul IX privind administrarea judecătorească. Potrivit Guvernului, selectarea candidatului pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia de către Adunarea Populară a Găgăuziei, în calitatea sa de autoritate reprezentativă și legislativă, generează conflicte cu principiile constituționale privind autonomia și independența funcțională a Procuraturii.

15. Cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 7, 125 și 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție, Guvernul menționează că rolul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor nu trebuie uzurpat, având în vedere că, în conformitate cu dispozițiile articolului 68 alineatul (1) din Legea cu privire la Procuratură, Consiliul este un organ independent, cu statut de persoană juridică, format în vederea participării la procesul de constituire, funcționare și asigurare a autoadministrării sistemului Procuraturii. Potrivit articolului 125¹ alin. (1) și (3) din Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și al imparțialității procurorilor, care asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori. Pe de altă parte, Adunarea Populară a UTA Găgăuzia este formată din 35 de deputați aleși pentru un mandat de 4 ani, în circumscripții teritoriale uninominale prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

16. Deși Adunarea Populară a Găgăuziei joacă un rol important în reprezentarea politică, fiind organul legislativ al Găgăuziei, aceasta nu deține expertiza necesară pentru a evalua candidatul la funcția de procuror-șef al

Procuraturii UTA Găgăuzia din perspectiva competenței profesionale sau a criteriilor juridice relevante. Guvernul subliniază că Adunarea Populară nu este formată din procurori, avocați și reprezentanți ai societății civile cu expertiză în domeniu, ceea ce poate duce la o evaluare subiectivă a candidaților în funcție de criteriile stabilite. În acest sens, potrivit articolului 125¹ din Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este unica autoritate competentă pentru a asigura numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori. Este esențial ca procesul de selecție a candidaților la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia sau a candidaților la funcția de procuror-șef al altor procuraturi teritoriale să fie realizat de către Consiliul Superior al Procurorilor, având în vedere responsabilitatea sa constituțională de a garanta independența procurorilor și buna funcționare a sistemului procuraturii.

17. Potrivit articolului 26 din Legea cu privire la Procuratură, candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este selectat de Adunarea Populară a UTA Găgăuzia. Rolul Consiliului Superior al Procurorilor se limitează la verificarea respectării procedurii de selecție, fără a se implica în evaluarea candidatului sau aprecierea competenței sale profesionale. Consiliul Superior al Procurorilor are responsabilitatea de a verifica respectarea procedurii de selecție și de a confirma îndeplinirea de către candidatul propus de Adunarea Populară a UTA Găgăuzia a condițiilor și criteriilor prevăzute de lege și a regulamentului aprobat de Consiliu. Această verificare este circumscrisă aspectelor procedurale, Consiliul Superior al Procurorilor neavând prerogativa de a evalua obiectiv competența candidatului. Astfel, rolul Consiliului Superior al Procurorilor este îngustat, reducându-se doar la acceptarea sau respingerea candidaturii în cazul constatării unei încălcări a procedurii sau a unei neconformități cu condițiile legale și criteriile stabilite de lege și regulament. Această procedură limitează puterea de decizie a Consiliului Superior al Procurorilor, plasându-l într-o poziție în care nu poate interveni pentru a evalua alți candidați sau pentru a exprima o apreciere cu privire la competența acestora. Prin urmare, Consiliul Superior al Procurorilor este în imposibilitate de a compara mai mulți candidați sau de a selecta candidatul cel mai competent dintre aceștia, fiind limitat de propunerea unui singur candidat de către Adunarea Populară a UTA Găgăuzia.

18. Suplimentar, Guvernul consideră că atribuirea competenței Adunării Populare de a propune numirea procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este în disonanță cu prevederile articolului 1 alineatul (1) din Constituție, potrivit cărora Republica Moldova este un stat unitar și indivizibil.

19. În opinia sa, Consiliul Superior al Procurorilor a notat că Adunarea Populară a Găgăuziei are un rol decizional semnificativ la numirea procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia prin faptul că selectează candidatul printr-un concurs propriu. De asemenea, Adunarea Populară are o influență directă la numirea procurorilor subordonați, prin faptul că trebuie să

aprobe candidații propuși de procurorul-șef. Această situație derogă de la regula generală referitoare la numirea procurorilor de către Procurorul General la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor și ridică probleme serioase de constituționalitate. Consiliul Superior al Procurorilor face trimitere la Hotărârile Curții Constituționale nr. 13 din 21 mai 2020 și nr. 24 din 6 mai 1999 și menționează că legislatorul trebuie să respecte mandatul constituțional al Consiliului în domeniul numirii procurorilor în funcție. De asemenea, Consiliul notează că Adunarea Populară a Găgăuziei reprezintă o autoritate publică locală și un organ politic, iar competența sa în domeniul numirii procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia afectează separația puterilor în stat. Constituția nu prevede competența Adunării Populare în domeniul respectiv. Competențele UTA Găgăuzia sunt limitate la domeniile atribuite în mod explicit prin autonomia locală, iar justiția și organizarea Procuraturii nu sunt un atribut al autorităților locale, ci al celor naționale. Potrivit articolului 7 din Legea cu privire la Procuratură, Procuratura este un sistem unic la nivel național, care include Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și procuraturile specializate. Procuratura UTA Găgăuzia reprezintă o procuratură teritorială, parte integrantă a Procuraturii Republicii Moldova, nu o entitate separată. Din acest motiv, normele contestate contravin separației puterilor în stat, supremației Constituției, principiului statului unitar și limitelor competenței UTA Găgăuzia.

20. Consiliul mai menționează că, potrivit articolului 125 alin. (3) din Constituție, procurorii ierarhic inferiori sunt numiți în funcție de Procurorul General la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Legea fundamentală nu permite participarea altor autorități, nici centrale, nici locale, la această procedură. Din acest motiv, normele contestate contravin articolului 125 alin. (3) din Constituție.

21. Consiliul menționează că Adunarea Populară reprezintă o autoritate eminamente politică. Implicarea Adunării în procedura de selectarea a procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia poate conduce la faptul ca selectarea candidatului să aibă loc în baza criteriilor de loialitate politică sau de afiliere locală, decât pe criterii de integritate sau de merit. Consiliul notează că, în examinarea unor cazuri sensibile pentru comunitatea locală, candidatul desemnat de Adunarea Populară poate fi susceptibil presiunilor din partea Adunării. Potrivit Consiliului, procurorul-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia trebuie să reprezinte interesele legii și a întregii societăți, nu interesele politice locale. Politizarea procesului de numire a procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia pune în pericol percepția de imparțialitate a întregii Procuraturi. Consiliul consideră că riscul de politizare este profund și că normele contestate contravin principiilor independenței și imparțialității procurorilor, stabilite de articolul 125¹ alin. (1) din Constituție.

22. Consiliul reprezintă unica autoritate competentă să decidă asupra carierei procurorilor, rol atribuit pentru a proteja Procuratura de influențe politice și pentru a asigura meritocrația și imparțialitatea procurorilor. Consiliul trebuie să aibă instrumente suficiente pentru a controla efectiv

accesul în funcția de procuror, tocmai pentru a asigura că sistemul nu este deformat de influențe nepotrivite. Competența Consiliului de a „asigura numirea” procurorilor presupune o obligație de diligență maximă în selectarea candidaților. Orice procedură legală care golește de conținut această competență a Consiliului este neconstituțională. Mecanismul contestat limitează în mod esențial rolul CSP, transformându-l într-un actor formal. Acest mecanism conduce la faptul că CSP nu mai organizează selectarea procurorului-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, ci examinează candidatul impus de Adunarea Populară. Rolul CSP este redus la faptul de a verifica documentele prezentate și de a constata eventualele neconformități formale, neavând posibilitatea reală de a alege cel mai bun candidat, așa cum se întâmplă în procedura ordinară de organizare a concursurilor pentru funcția de procuror-șef al procuraturilor specializate. Consiliul are obligația constituțională de a evalua în mod substanțial candidații pentru a garanta integritatea și competența acestora, însă mecanismul contestat împiedică Consiliul să-și exercite această competență, fiind în mod vădit contrar articolului 125¹ alin. (3) din Constituție.

23. Suplimentar, Consiliul mai notează că din anul 2016 până în prezent Adunarea Populară a organizat două concursuri publice pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia care au eșuat, fie din cauza lipsei candidaților eligibili, fie din cauza neîntâlnirii cerințelor legale de către candidații propuși sau din cauza stabilirii neconformității candidaților de către CSP. Astfel, din anul 2016 funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este vacantă, fiind asigurată de interimari. Acest blocaj instituțional afectează grav eficiența activității Procuraturii UTA Găgăuzia.

24. În opinia prezentată, Institutul de Reforme Penale menționează că articolul 125 din Constituție prevede expres că numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Constituția nu lasă rezerve pentru un alt mod de numire, transferare, promovare și demitere a procurorilor ierarhic inferior. De asemenea, acest articol nu conține nicio mențiune că modul de numire ar putea fi prevăzut de lege. La fel, Constituția nu sugerează că ar putea fi o altă procedură de numire a procurorilor decât cea generală. Unica referință la lege se prevede în articolul 125¹ alin. (4) din Constituție în ceea ce privește modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor. Institutul menționează că în cazul unei eventuale respingeri a candidaturii de către Consiliul Superior al Procurorilor, Adunarea Populară poate propune în mod repetat aceeași candidatură cu votul a 2/3 din membrii săi. Legea stabilește că respingerea repetată poate avea loc doar în cazul necorespunderii candidatului unor condiții sau unor criterii. Condițiile sau criteriile nu sunt de fiecare dată expres menționate în lege și nu sunt interpretate de fiecare dată uniform. În situația unui eventual proces în contencios administrativ, instanțele de judecată pot da o altă interpretare acestor condiții. La fel, competența CSP se limitează la examinarea oportunității de a propune un procuror din mai multe

candidaturi, în funcție de cunoștințele în domeniul dreptului, experiența personală, prestația anterioară etc. În toate cazurile propunerea făcută de CSP către Procurorul General a candidaturii procurorului-șef al UTA este iluzorie. Rolul CSP în această procedură este doar de a verifica respectarea procedurii și corespunderea candidatului condițiilor și criteriilor prevăzute de lege. Chiar dacă legea îi permite CSP să respingă candidatura, Adunarea Populară are competența să identifice un nou candidat. Prin urmare, rolul pe care îl îndeplinește Adunarea Populară a Găgăuziei în identificarea candidatului la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia este unul determinant. Normele contestate nu prevăd căi alternative prin care un candidat la funcția respectivă ar putea participa la un concurs public în mod independent de Adunarea Populară. Prin urmare, normele contestate limitează competențele CSP, prevăzute de Constituție, fapt care ar putea ridica probleme de constituționalitate.

25. Cu privire la independența procurorilor, Institutul menționează că este firesc faptul că procurorul în activitatea sa nu poate dispune de o independență ca cea a judecătorului. Totuși, fiind inclus în capitolul autoritatea judecătorească, Constituția asigură independența procurorului de puterea executivă și legislativă. Constituția prevede expres că CSP este garantul independenței și imparțialității procurorilor. La fel, articolul 1 din Legea cu privire la Procuratură prevede că Procuratura este o instituție publică autonomă. Constituția a plasat Procuratura în cadrul autorității judecătorești în primul rând cu scopul de a asigura independența procurorului, iar normele legale care derivă din Constituției materializează spiritul acesteia. Potrivit articolului 111 din Constituție, unitatea teritorială autonomă Găgăuzia soluționează de sine stătător problemele cu caracter politic, economic și cultural. Constituția nu prevede norme care ar face referire la probleme de ordin juridic care ar putea fi soluționate în cadrul autonomiei. Activitatea procurorului este una strict generală neavând atribuție la normele elaborate și adoptate de către Adunarea Populară. Procurorul în activitatea sa nu are atribuție la legile locale adoptate de către Adunarea Populară. Prin urmare, nu există o tangență între activitatea procurorului și asigurarea autonomiei culturale, politice și economice. Realizarea misiunii constituționale a procuraturii, ca subiect ce contribuie la înfăptuirea justiției, este posibilă doar prin asigurarea unei independențe reale, și nu teoretice. Faptul că procurorul-șef este propus de Adunarea Populară a autonomiei nu numai că nu asigură independența procurorului, dar și îl face vulnerabil față de actorii politici.

III. Aprecierea Curții

A. Admisibilitatea

26. Prin Decizia sa din 8 aprilie 2025, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări stabilite în jurisprudența sa constantă.

27. Curtea a reținut că, în conformitate cu articolele 25 lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. f) din Codul jurisdicției constituționale, Procurorul General este abilitat cu prerogativa sesizării Curții Constituționale.

28. Obiectul sesizării îl constituie articolul 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și articolele 25 alin. (3) și 26 din Legea cu privire la Procuratură. Curtea constată că în Hotărârea nr. 24 din 6 mai 1999 Curtea a examinat constituționalitatea articolului 20 alin. (2) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, care prevedea că judecătorii instanțelor de judecată ale Găgăuziei sunt numiți în funcție prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii. Totuși, având în vedere că normele contestate reglementează numirea în funcție a procurorului-șef și a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia, Curtea a constatat că dispozițiile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

29. Deși articolul 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și articolele 25 alin. (3) și 26 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură reglementează procedura de numire în funcție a procurorului-șef și a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia, Curtea constată că acestea sunt reglementate în mod diferit. Prima lege prevede că la procedura de numire în funcție a procurorului-șef și a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia participă Adunarea Populară a Găgăuziei și Procurorul General, însă a doua lege prevede că la această procedură participă în mod suplimentar Consiliul Superior al Procurorilor.

30. Această diferență de redactare a textelor contestate se datorează faptului că articolul 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei este formulat pe baza procedurii de numire în funcție a procurorului și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia care a existat până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la Procuratură din anul 2016. Conform acelei proceduri, la numirea în funcție a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia participau două autorități: Adunarea Populară a Găgăuziei și Procurorul General. Deși Consiliul Superior al Procurorilor, ca autoritate responsabilă de numirea procurorilor în funcție, a fost instituit prin chiar Legea cu privire la Procuratură din anul 2008, acea lege prevedea în continuare că la numirea procurorului-șef și a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia participă doar Adunarea Populară a Găgăuziei și Procurorul General.

31. Prin Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, legislatorul a stabilit că la procedura de numire în funcție a procurorilor Procuraturii UTA Găgăuzia participă trei autorități: Adunarea Populară a Găgăuziei, Consiliul Superior al Procurorilor și Procurorul General.

32. Ulterior, Consiliul Superior al Procurorilor a devenit o instituție de rang constituțional atunci când prin Legea constituțională nr. 256 din 25 noiembrie 2016 au fost modificate articolele 124 și 125 și a fost introdus în Constituție articolul 125¹ „Consiliul Superior al Procurorilor”. Totuși, Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei nu a fost ajustată la noile modificări efectuate în anul 2016.

33. Prin urmare, pentru a facilita lectura acestei Hotărâri, în analiza sa, Curtea se va raporta la articolele 25 alin. (3) și 26 din Legea cu privire la Procuratură, însă raționamentele sale vor fi valabile și pentru articolul 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei.

34. Autorul sesizării a notat că normele contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 16 (*egalitatea*), 111 (*Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia*), 124 (*Procuratura*), 125 (*Procurorul*) și 125¹ (*Consiliul Superior al Procurorilor*) din Constituție.

35. Referitor la incidența articolelor 1 alin. (3) și 7 din Constituție, Curtea a notat, în jurisprudența sa, că aceste articole au un caracter general și pot fi invocate dacă se constată aplicabilitatea lor împreună cu alte dispoziții din Constituție, care trebuie să fie incidente (a se vedea DCC nr. 173 din 13 decembrie 2022, § 18; HCC nr. 13 din 30 aprilie 2024, § 38).

36. Referitor la incidența articolului 6 din Constituție, Curtea a menționat că Procuratura nu face parte din puterea judecătorească. În conformitate cu articolul 114 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești (a se vedea HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 51). Prin urmare, în acest capăt al său sesizarea a fost declarată inadmisibilă.

37. De asemenea, Curtea a reținut că articolul 16 din Constituție nu are o aplicabilitate independentă. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 149 din 21 noiembrie 2024, § 23). Curtea constată că autorul sesizării nu a invocat încălcarea vreunui drept fundamental. Din acest motiv, Curtea a respins acest capăt al sesizării ca inadmisibil.

38. Cu privire la incidența articolului 111 alin. (1) din Constituție, autorul sesizării consideră că participarea Adunării Populare a Găgăuziei la procedura de numire a procurorului-șef și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia excedează competenței autorităților Găgăuziei stabilite de articolul 111 alin. (1) din Constituție. Având în vedere că normele contestate reglementează competența Adunării Populare a Găgăuziei în domeniul numirii în funcție a procurorului-șef și a procurorilor ierarhic inferiori ai Procuraturii UTA Găgăuzia, Curtea a constatat incidența articolului 111 alin. (1) din Constituție.

39. Cu privire la articolele 124, 125 și 125¹ din Constituție, Curtea a observat că acestea garantează principiul autonomiei Procuraturii, rolul Consiliului Superior al Procurorilor și procedura de numire a procurorilor în funcție. Potrivit articolului 125 alin. (3) din Constituție, numirea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. De asemenea, articolul 125¹ alineatul (1) din Constituție prevede că Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și al imparțialității procurorilor, iar alineatul (3) din același articol prevede că Consiliul asigură numirea în funcție a procurorilor.

40. Pe de altă parte, normele contestate îi permit Adunării Populare a Găgăuziei să participe la procedura de numire în funcție a procurorului-șef și a procurorilor din Procuratura UTA Găgăuzia. Din acest motiv, Curtea a constatat incidența articolelor 124 alin. (1), 125 alin. (3) și 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție.

B. Fondul cauzei

I. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 124 alin. (1) din Constituție

41. În Hotărârea nr. 12 din 8 august 2023, §§ 64-66, Curtea a reținut că Constituția Republicii Moldova reglementează modul de organizare și de funcționare a puterii în stat. Legea Fundamentală stabilește autoritățile publice antrenate în exercitarea puterii de stat, fixând statutul lor constituțional, modul de constituire, competența, modul de exercitare a atribuțiilor etc. Constituția face deosebire între autoritățile publice politice și autoritățile publice care trebuie să beneficieze de independență față de politic. În cazul Procuraturii, Constituția prevede că această instituție publică este autonomă în cadrul autorității judecătorești (articolul 124 alin. (1)). Curtea a constatat că puterea legislativă și puterea executivă nu participă la numirea procurorilor în funcție. Această atribuție este realizată de Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor (articolul 125 alin. (3)). Potrivit Constituției, odată numiți în funcție, procurorii trebuie să activeze în mod independent și imparțial, iar îndeplinirea acestei obligații este asigurată de către Consiliul Superior al Procurorilor, care este, de asemenea, o autoritate independentă de puterea executivă și puterea legislativă (articolul 125¹ alin. (1)). Prin urmare, autonomia Procuraturii se manifestă prin independența organizațională și funcțională a acesteia în raport cu puterea legislativă și cu cea executivă, precum și în raport cu autoritățile publice locale.

42. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că o serie de instrumente juridice internaționale au stabilit și au dezvoltat principiul independenței procurorilor. Astfel, conform Liniilor directoare ale ONU privind rolul procurorilor, statele membre trebuie să se asigure că procurorii sunt apți să-și exercite atribuțiile profesionale fără intimidări, impedimente, hărțuiri, ingerințe

necorespunzătoare sau expuneri nejustificate la răspunderea civilă, penală sau de altă natură din partea altor autorități. Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a menționat în Recomandarea (2000)19 privind rolul urmăririi penale în justiția penală că: „Statele trebuie să ia măsuri corespunzătoare, astfel încât procurorii să-și poată îndeplini atribuțiile fără ingerințe nejustificate sau fără a fi expuși unei responsabilități nejustificate penale, civile sau de altă natură.” (HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 41).

43. Curtea a reținut rolul important al Procuraturii, în sistemul autorităților statului, în protecția libertății persoanei și în asigurarea funcționării sistemului justiției penale în mod independent și imparțial. Procuratura trebuie să fie protejată de ingerințe sau influențe necorespunzătoare, inclusiv influențe venite din partea legislativului și executivului (ACC nr. 5 din 19 aprilie 2016, §§ 22 și 25). Așadar, Curtea a conchis că buna-funcționare a activității procurorului și garantarea imparțialității și obiectivității exercițiului atribuțiilor sale sunt deosebit de importante (HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 72).

44. În această cauză, Curtea observă că articolul 26 alineatele (1) și (3) din Legea cu privire la Procuratură prevede că Adunarea Populară a Găgăuziei selectează candidatul la funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia pe baza unui concurs public și propune candidatura selectată Consiliului Superior al Procurorilor. Articolul 25 alin. (3) din Lege prevede termenele în care Adunarea Populară trebuie să propună candidatul în situația expirării mandatului sau a vacanței funcției. Consiliul trebuie să verifice dacă a fost respectată procedura de selectare a candidatului și dacă candidatul corespunde condițiilor și criteriilor prevăzute de lege și de regulamentul Consiliului (articolul 26 alin. (4) din Lege). În caz afirmativ, Consiliul trebuie să-i propună Procurorului General numirea în funcție a candidatului propus de Adunarea Populară, iar în caz negativ, Consiliul poate respinge în mod motivat candidatura propusă de Adunare (articolul 26 alineatele (4) și (5) din Lege). Totuși, Adunarea Populară poate propune în mod repetat același candidat cu votul a 2/3 din membrii săi. În aceste circumstanțe, Consiliul poate respinge candidatura propusă în mod repetat dacă constată încălcări de procedură sau nerespectarea unor condiții ori criterii de către candidat. În aceste condiții, Adunarea Populară trebuie să organizeze un nou concurs (articolul 26 alineatele (5) și (6) din Lege).

45. Analizând normele contestate, Curtea reține că articolul 124 alin. (1) din Constituție îl obligă pe legislator să se asigure că procedura de numire în funcție a procurorilor conține suficiente garanții apte să realizeze principiul autonomiei Procuraturii. De asemenea, această procedură trebuie să asigure că procurorii numiți în funcție vor activa în mod independent și imparțial.

46. Curtea constată că prin obligarea Adunării Populare a Găgăuziei să organizeze concursul și prin cerința aprecierii candidaților pe baza regulamentului adoptat de Consiliul Superior al Procurorilor legislatorul a limitat, aparent, rolul Adunării în procedura de selectare a candidatului pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia. Totuși, Curtea a reținut

că aceste limitări nu înlătură caracterul de autoritate publică locală politică a Adunării Populare. Mai mult, Curtea a observat că concursul organizat se desfășoară în conformitate cu procedura stabilită și adoptată de către Adunare (a se vedea articolul 26 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură).

47. Curtea reține că la reglementarea competenței Adunării Populare a Găgăuziei, de a propune candidați pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, legislatorul trebuia să aibă în vedere rolul important al procurorilor în apărarea societății împotriva impunității și că aceștia acționează ca gardieni ai justiției (a se vedea HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 74).

48. Codul de procedură penală îi solicită procurorului să acționeze cu imparțialitate și obiectivitate, în exercițiul acestor atribuții, în special atunci când decide dacă va intenta o urmărire penală și pe baza căror acuzații, dacă va renunța parțial sau total la învinuire, atât la etapa urmăririi penale, cât și la etapa judecării cauzei în fond. Mai mult, legislatorul trebuia să aibă în vedere că procurorii beneficiază de independență procesuală, care le oferă posibilitatea de a lua decizii în mod independent și unipersonal în cauzele pe care le gestionează. Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale (a se vedea HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 40; HCC nr. 12 din 8 august 2023, § 72).

49. Din această perspectivă, Curtea reține că implicarea Adunării Populare, în calitate de organ reprezentativ local al UTA Găgăuzia, în procedura de numire în funcție a procurorilor contravine autonomiei instituționale a Procuraturii, garantate de articolul 124 alin. (1) din Constituție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 125 alineatul (3) și 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție

50. În Hotărârea nr. 24 din 6 mai 1999, Curtea a examinat constituționalitatea articolului 20 alin. (2) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, care permitea Adunării Populare a Găgăuziei să propună Consiliului Superior al Magistraturii candidați pentru funcția de judecător în instanțele de judecată ale Găgăuziei. În Hotărârea sa, Curtea a reținut că Adunarea Populară a Găgăuziei este o autoritate reprezentativă politică, iar participarea Adunării Populare la procedura de numire a judecătorilor în funcție încalcă independența judecătorilor și competența exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii în domeniul numirii judecătorilor în funcție.

51. Curtea reține că articolul 125 alin. (3) din Constituție prevede că procurorii sunt numiți în funcție de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor. Articolul 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție prevede competența exclusivă a Consiliului Superior al

Procurorilor de a propune numirea în funcție a procurorilor și rolul Consiliului de garant al independenței și imparțialității procurorilor. Constituția nu sugerează că ar putea fi reglementată o altă procedură de numire a procurorilor în funcție.

52. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța respectării competenței Consiliului Superior al Procurorilor în procedurile de numire în funcție a procurorilor. Astfel, fiind sesizată să verifice dacă competența unei Comisii instituite de Ministerul Justiției de a propune candidați pentru funcția de Procuror General afecta competența Consiliului Superior al Procurorilor, Curtea a constatat că, într-un final, Consiliul era obligat să selecteze un candidat din lista întocmită de Comisie. În acest sens, Curtea a notat că atât timp cât Consiliul nu poate selecta o candidatură din afara listei de candidați preselectați de Comisie, se poate afirma că aceasta din urmă intervine în mod substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. Curtea a reținut că Constituția abilitază Parlamentul să definească, printr-o lege, procedurile generale care trebuie urmate de Consiliul Superior al Procurorilor. Pe de altă parte, Consiliul Superior al Procurorilor are un rol constituțional care nu trebuie uzurpat de către Parlament. Consiliul ar trebui să urmeze legea, iar legislatorul ar trebui să nu-și depășească competența de legiferare pentru a împiedica Consiliul Superior al Procurorilor să-și exercite mandatul constituțional (a se vedea HCC nr. 13 din 21 mai 2020, §§ 80-81).

53. În această cauză, chiar dacă normele contestate prevăd că Consiliul Superior al Procurorilor decide în final dacă îi propune Procurorului General numirea în funcție a candidatului selectat de Adunarea Populară a Găgăuziei, articolul 26 alin. (6) din Legea cu privire la Procuratură îi permite Adunării Populare să propună în mod repetat candidatul respins sau să organizeze un nou concurs. De fapt, normele contestate obligă Consiliul Superior al Procurorilor să examineze doar candidații propuși de Adunarea Populară, fără a avea posibilitatea să organizeze în mod autonom concursul și să propună numirea în funcție a candidatului ales.

54. De asemenea, Curtea are în vedere și faptul că în cazul expirării mandatului sau al vacanței funcției de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia, articolul 25 alin. (3) din Legea cu privire la Procuratură îi permite doar Adunării Populare să propună Consiliului Superior al Procurorilor un nou candidat. Pe de altă parte, până la numirea în funcție a unui nou procuror-șef, articolul 27¹ din Lege prevede că Procurorul General trebuie să numească în funcție un procuror-șef interimar, care trebuie aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor la prima sa ședință. De asemenea, articolul 27¹ alin. (4) din Lege prevede că interimatul durează până la ocuparea funcției. Astfel, Curtea reține că competența exclusivă a Adunării Populare de a propune candidați pentru funcția de procuror-șef împreună cu lipsa unei perioade maxime a interimatului pentru funcția respectivă pot conduce la prelungirea îndelungată a interimatului funcției respective din cauza lipsei unei decizii politice în cadrul Adunării pe marginea candidaturii. Această situație

afectează în mod semnificativ competența constituțională a Consiliului Superior al Procurorilor în domeniul numirii procurorilor în funcție.

55. Considerentele de mai sus sunt suficiente pentru a-i permite Curții să conchidă că competența atribuită Adunării Populare a Găgăuziei în procedura de numire în funcție a procurorului-șef și a procurorilor din Procuratura UTA Găgăuzia contravine articolelor 125 alin. (3) și 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 111 alin. (1) din Constituție

56. Curtea reține că, potrivit articolului 1 alin. (1) din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran, independent, unitar și indivizibil. În această logică, autonomia Găgăuziei, reglementată la articolul 111 din Constituție, este o autonomie locală specială, circumscrisă limitelor stabilite de Legea Supremă (a se vedea HCC nr. 5 din 5 mai 2024, § 58).

57. Articolul 111 alin. (1) recunoaște Găgăuziei calitatea de unitate teritorială autonomă cu statut special, având competența de a soluționa de sine stătător, în limitele Constituției, problemele cu caracter politic, economic și cultural, în interesul întregii populații. Prin urmare, competențele organelor reprezentative ale Găgăuziei – inclusiv Adunarea Populară – trebuie interpretate restrictiv, prin raportare la natura și obiectul autonomiei locale, și nu în sensul extinderii lor asupra instituțiilor naționale de rang constituțional, precum Procuratura.

58. Curtea subliniază că articolul 124 alin. (1) din Constituție califică Procuratura drept o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, parte a unei autorități constituționale naționale, care nu poate fi supusă autorităților locale sau politice. Prin urmare, numirea procurorilor nu poate constitui o atribuție legitimă a unei autorități reprezentative locale, nici măcar în cadrul unei autonomii speciale.

59. Mai mult, articolul 7 din Legea cu privire la Procuratură prevede expres că Procuratura este un sistem unitar, cuprinzând Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și cele specializate. Procuratura UTA Găgăuzia reprezintă o procuratură teritorială, parte a acestei structuri unitare, nu o entitate distinctă sau separată, iar procurorii care activează în acest cadru au statut național.

60. Curtea subliniază că orice competență a autorităților publice locale trebuie exercitată în conformitate cu Constituția, în special cu respectarea principiului statului unitar. Competența Adunării Populare a Găgăuziei de a selecta candidați pentru funcția de procuror-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia sau de a interveni în numirea procurorilor ierarhic inferiori nu se încadrează în limitele competențelor administrației publice locale și nici ale unității teritoriale autonome cu statut special (politice, economice și culturale), ci implică o ingerință directă într-o competență rezervată exclusiv autorităților

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII ARTICOLULUI 21 DIN
LEGEA PRIVIND STATUTUL JURIDIC SPECIAL AL GĂGĂUZIEI ȘI A ARTICOLELOR 25
ALIN. (3) ȘI 26 DIN LEGEA CU PRIVIRE LA PROCURATURĂ

constituționale naționale. Prin urmare, normele contestate depășesc cadrul constituțional stabilit de articolul 111 alin. (1).

61. Raționamentele de mai sus sunt valabile și în cazul articolului 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei.

62. Din acest motiv, Curtea conchide că articolele 21 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și 25 alin. (3) și 26 din Legea cu privire la Procuratură contravin articolelor 111 alin. (1), 124 alin. (1), 125 alin. (3) și 125¹ alineatele (1) și (3) din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea depusă de dl Ion Munteanu, Procuror General al Republicii Moldova.

2. *Se declară neconstituționale* articolele 21 din Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, 25 alin. (3) și 26 din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 14 aprilie 2025

HCC nr. 4

Dosarul nr. 44a/2025